

Мазяр О. Неадекватне уявлення про Чорнобильську катастрофу як причина нерозв'язання особистісних проблем. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Чорнобильська катастрофа: 20 років потому (Інтердисциплінарні аспекти)»*. Київ-Житомир : Державний фонд фундаментальних досліджень МОН України, 2006. Ч. 2. С. 61-62.

С. 61

Олег Мазяр

*асистент кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

НЕАДЕКВАТНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО ЧОРНОБИЛЬСЬКУ КАТАСТРОФУ ЯК ПРИЧИНА НЕРОЗВ'ЯЗАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ПРОБЛЕМ

Розв'язання особистісної проблеми передбачає розуміння клієнтом як каузальних аспектів її виникнення, так і соціально-психологічної динаміки. Особистісна проблема вважається подоланою, коли клієнт встановлює соціальний контроль і здатен конгруентно переживати почуття й продукувати думки. Труднощі у вирішенні особистісних проблем пов'язані з функціонуванням психологічних захистів, які покликані вберегти суб'єкта від усвідомлення певних

С. 62

внутрішніх суперечностей.

Одним з таких психологічних захистів, що набуває поширення на теренах північних областей України, стало неадекватне уявлення людей про наслідки катастрофи на ЧАЕС. Оскільки Чорнобильська катастрофа є об'єктивним фактом, то в уявленні людей, обтяжених особистісною проблемою, вона набуває універсальної причинності, що пояснює і виправдовує їх безпорадно-проблемне становище. Соціально-

психологічним підкріпленням цього, до речі, стають чорнобильське посвідчення і різноманітні пільги, що надаються постраждалим від аварії на ЧАЕС. Психологічна пастка полягає в тому, що апеляція до Чорнобильської катастрофи як до джерела проблеми, з точки зору клієнта, є безпрограшною, оскільки її фактично неможливо спростувати або подолати іншим чином. Клієнт може завжди на свій розсуд виміряти її вплив на свою психіку та життя, свавільно інтерпретувати-нафантазувати і робити висновки про безнадійність свого становища.

Подолання „чорнобильського захисту” полягає у виявленні нелогічності фіксованої ідеї. Питання на кшталт „Яким чином аварія на ЧАЕС впливає на Вашу поведінку (думки, почуття)?” примушують клієнта раціоналізувати і переконуватися, що джерелом проблемної поведінки є сам суб’єкт, а не якийсь потужний зовнішній вплив, якому він начебто не може (а насправді не хоче) протистояти.

Відтак Чорнобильська катастрофа у побутовій свідомості сучасних людей є новітньою формою психологічного захисту. Психологам і психотерапевтам, які працюють з особистісною проблематикою, належить виробити процедуру швидкого і надійного нівелювання таких „об’єктивних” захистів, інакше особистісні проблеми ризикують перетворитися на суто соціальні, в яких вони, психологи, некомпетентні.